

สื่อสำหรับครู เรื่อง การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง พินิจสารจากงานเขียน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง เสนาะเสียง ออกเสียงร้อยกรอง(๑)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง

การอ่านบทร้อยกรอง อ่านได้ ๒ แบบ

๑. **อ่านแบบธรรมดา** เป็นการอ่านออกเสียงพูดธรรมดา ไม่มีทำนองเหมือนอ่านร้อยแก้ว แต่มีการแบ่งจังหวะวรรคตอนให้ถูกต้องตามชนิดของคำประพันธ์
๒. **อ่านแบบทำนองเสนาะ** เป็นการอ่านออกเสียงที่มีทำนองอย่างไพเราะ มีเอื้อนเสียง เน้นสัมผัส แบ่งจังหวะจำวนคำ การอ่านตามฉันทลักษณ์บังคับของคำประพันธ์

จุดมุ่งหมายของการอ่านออกเสียงบทร้อยกรองทำนองเสนาะ

การอ่านออกเสียงบทร้อยกรองหรือการอ่านทำนองเสนาะ เป็นการอ่านให้คนอื่นฟัง ฉะนั้นทำนองเสนาะต้องอ่านออกเสียง เสียงทำให้เกิดความรู้สึก ทำให้เห็นความงาม เห็นความไพเราะ เห็นภาพพจน์ ผู้ฟังสัมผัสด้วยเสียง จึงจะเข้าถึงรสและความงามของบทร้อยกรองที่เรียกว่า อ่านแล้วฟังพริ้งเพราะเสนาะโสต การอ่านทำนองเสนาะจึงมุ่งเน้นให้ผู้ฟังเข้าถึงรสและเห็นความงามของบทร้อยกรอง

ศิลปะการอ่านทำนองเสนาะ จึงขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้อ่าน และความไพเราะของบทประพันธ์แต่ละประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อ่านทำนองเสนาะจึงต้องอาศัยวิธีการอ่านให้ไพเราะ และต้องหมั่นฝึกฝนการอ่านให้เกิดความชำนาญ

(มนตรี ตราโมท ๒๕๓๗ : ๕๐)

หลักการอ่านบทร้อยกรอง

๑. ก่อนอ่านให้แบ่งคำ แบ่งวรรคให้ถูกต้องตามหลักคำประพันธ์เสียก่อนโดยต้องระวังในเรื่องความหมายของคำ ด้วยเพราะคำบางคำอ่านแยกคำกันไม่ได้

เช่น “สร้อยคอขนมยุระ ยุงงาม” (ขนมยุระ , ขนม-ยุระ)

๒. อ่านออกเสียงทำนองธรรมดาให้คล่องก่อน

๓. อ่านให้ชัดเจน โดยเฉพาะออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำให้ถูกต้อง

๔. อ่านให้เอื้อนสัมผัส เรียกว่า แปรเสียง เพื่อให้เกิดเสียงสัมผัสที่ไพเราะ

๕. ระวัง ๓ ต คือ อย่าให้ตกหล่น อย่าต่อเติม อย่าตั่ว

๖. อ่านให้ถูกจังหวะ คำประพันธ์แต่ละประเภท จะมีจังหวะแตกต่างกัน ต้องอ่านให้ถูกวรรคตอนตามแบบแผนลักษณะของคำประพันธ์

๗. อ่านให้ถูกทำนองของคำประพันธ์

๘. ผู้อ่านต้องใส่ใจอารมณ์ตามรสความของบทประพันธ์ รสรัก รสโศก ตื่นเต้นขบขัน โกรธ

๙. อ่านให้เสียงดัง ไม่ใช่ตะโกน

๑๐. เวลาอ่านอย่าให้เสียงขาดเป็นช่วง ต้องให้เสียงติดต่อกันตลอด

๑๑. เวลาจบให้ทอดเสียงช้า

หลักการอ่านบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ

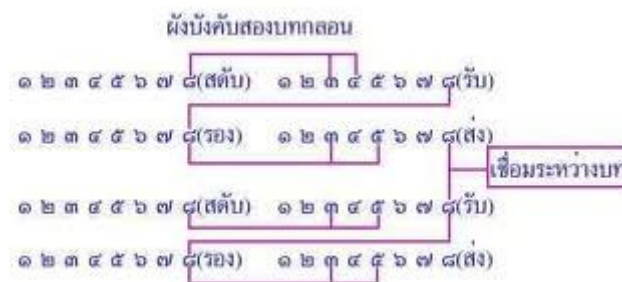
กลอนสุภาพ มีลักษณะบังคับดังนี้

คณะ กลอนบทหนึ่งจะมี ๒ บาท ๑ บาทจะมี ๒ วรรค ซึ่งนิยมเรียกว่า ๑ คำกลอน ฉะนั้น กลอน ๑ บท จะมี ๒ คำกลอน ตามปกติกลอนแปดจะมีวรรคละ ๘ คำ แต่อนุโลมให้มีตั้งแต่ ๖-๙ คำ โดยเรียกวรรคต่างๆ ตามลำดับ ดังนี้

วรรคแรก	เรียกว่า	วรรคสดับ
วรรคที่สอง	เรียกว่า	วรรครับ
วรรคที่สาม	เรียกว่า	วรรครอง
วรรคที่สี่	เรียกว่า	วรรคส่ง

สัมผัส กลอนสุภาพมีสัมผัสนอกเป็นสัมผัสบังคับ คือ คำสุดท้ายของวรรคสดับ สัมผัสกับคำที่ ๓ ในวรรครับ คำสุดท้ายของวรรครับส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรครอง คำสุดท้ายของวรรครองสัมผัสไปยังคำที่ ๓ ของวรรคส่ง และคำสุดท้ายของวรรคส่ง ส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรครับในบทต่อไป

แผนบังคับของกลอนสุภาพ

วิธีการอ่านทำนองเสนาะประเภทกลอนสุภาพ

๑. การแบ่งวรรคจังหวะในการอ่านของกลอนสุภาพแต่ละวรรค กลอนสุภาพจะแบ่งจังหวะการอ่านคำในแต่ละวรรคเป็น ๓ ช่วง ดังนี้ คือ

ถ้าวรรคละ ๖ คำ	จะแบ่งอ่านเป็น ๒ - ๒ - ๒
ถ้าวรรคละ ๗ คำ	จะแบ่งอ่านเป็น ๒ - ๒ - ๓
ถ้าวรรคละ ๘ คำ	จะแบ่งอ่านเป็น ๓ - ๒ - ๓
ถ้าวรรคละ ๙ คำ	จะแบ่งอ่านเป็น ๓ - ๓ - ๓

ตัวอย่าง

ถึงบางชื่อ / ชื่อบาง / นิสุจริต	เหมือนชื่อจิต / ที่พิตรัง / จำนงสมร
มิตรจิต / ก็ขอให้ / มิตรใจจร	ใจสมร / ขอให้ชื่อ / เหมือนชื่อบาง
	(นิราศระบาท ของ สุนทรภู่)

๒. คำที่สัมผัสกันนิยมอ่านเน้นคำเพื่อให้เกิดความไพเราะน่าฟัง เช่น

ในเพลงปี่ว่าสาม พี่พราหมณ์เอย	ยังไม่เคย เขยชิดพิสมัย
ถึงร้อยรสบุปผา สุมาลัย	จะขึ้นใจ เหมือนสตรีไม่มีเลย
	(พระอภัยมณี ของ สุนทรภู่)

๓. ต้องอ่านให้ถูกต้องตามอักขรวิธี โดยเฉพาะคำควบกล้ำ ร , ล, ว

๔. การใส่อารมณ์ ในการอ่านกลอนควรใส่อารมณ์สอดแทรกลงไปในบทที่อ่านเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและ

บรรยายาศโดยอาศัยการตีความตัวบทที่จะอ่านให้อ่องแท้เสียก่อน แล้วอ่านถ่ายทอดอารมณ์ออกมาเป็น
ท่วงทำนองให้น่าฟัง

๕. การอ่านให้รับสัมผัส เพื่อให้เกิดความไพเราะจากเสียงสัมผัสในวรรค เช่น

ถึงหน้าวังดังหนึ่งใจจะขาด

คิดถึงบาทบพิตร**อดิศร**

คำ **อดิศร** ออกเสียงเป็น อะ - ดิ - สอน เพื่อให้รับกับสัมผัสของคำว่า บพิตร

แล้วปลุกมหา**โพธิ**บนโขดใหญ่

แผอิญให้เตี้ยต่ำเพราะกรรมหนา

คำ **โพธิ** ออกเสียงเป็น โผด เพื่อให้รับกับสัมผัสของคำว่า **โขด**

ตัวอย่างกลอนสุภาพ

“จะว่าโศกโศกอะไรที่ไหนโลก

จะว่าหนักหนักรอะไรในดินดอน

จะว่าเจ็บเจ็บแปลกก็แก้หาย

แต่เจ็บแค่นี้แสนจะเจ็บครัน

ไม่เท่าโศกใจหนักเหมือนรักสมร

ถึงสิ่งขรก็ไม่หนักเหมือนรักกัน

ถ้าเจ็บกายชีวะจะอาสัญ

สุดจะกลั่นสุดจะกลั่นฝืนอารมณ์”

(นิราศเดือน ของ นายมี)
